

Zemědělci měli nadprůměrný rok, letos bude následovat propad

22.3.2023 - | Zemědělský svaz ČR

Podle interního šetření Zemědělského svazu ČR dosáhly oslovené zemědělské podniky v loňském roce průměrného čistého zisku 6 242 Kč na hektar. Pokud výsledek přepočteme na výměru užívané zemědělské půdy v ČR, pak lze za celé odvětví zemědělství za rok 2022 očekávat zisk až ve výši 22 mld. Kč. To je výrazně více než v roce předchozím, kdy byl čistý zisk odvětví na úrovni 9,1 mld. Kč.

Za mimořádným výsledkem stojí příznivý souběh dvou faktorů. Po mnoha letech stagnace vloni došlo k růstu výkupních cen agrárních komodit, což se příznivě projevilo na tržbách. Ceny vstupů na nákladové straně sice také významně rostly, ale to se z větší části účetně promítne až do roku 2023. Většina zemědělských podnikatelů totiž v loňském roce ještě používala osiva a hnojiva nakoupená za předkrizové ceny a také jim dobíhaly fixace nižších cen energií.

V letošním roce však tyto tržní trendy zafungují opačným způsobem, a pokud se nic nečekaného nestane, lze letos předpokládat naopak dramatický propad hospodářského výsledku. Od podzimu loňského roku již výkupní ceny řady zemědělských produktů klesají, na druhé straně se do hospodaření naplno promítne loňský růst nákladů. Navíc, v důsledku radikální změny vládní agrární politiky produkční zemědělci od letoška přicházejí o významnou část dotací. Snížení dotací je navíc doprovázeno nárůstem povinností a omezení, které musí zemědělci plnit, což povede k dalšímu snižování příjmů a zvyšování nákladů. V zemědělství u nás podniká téměř 30 000 fyzických a právnických osob, které zaměstnávají přes 97 000 přepočtených pracovníků.

„Predikovaný nárůst zisku působí famózně, ale je to hra čísel, která ne zcela odpovídá realitě. Zemědělci mají ve skladech hnojiva, osiva a další vstupy za miliardy, které budou používat až letos, a proto je do loňských nákladů nemohli zaúčtovat. Tyto vstupy přitom byly nakupovány již za velmi vysoké ceny, což se negativně promítne až do letošního hospodaření. Připomínám, že ceny hnojiv, krmiv a osiv se vloni meziročně zvýšily o desítky až stovky procent. Růst ceny paliv a energií je všeobecně známý. Kvůli popsanému účetnímu časovému posunu nabídne reálnější srovnání až průměr hospodářského výsledku za roky 2022 a 2023,“ uvádí **Martin Pýcha, předseda Zemědělského svazu ČR.**

Rentabilita zemědělství se zlepšila až v posledních 10 letech

Po vysoce ztrátových 90. letech se české zemědělství přehouplo do zisku zhruba od roku 2000. Situace se dále zlepšila po vstupu do EU v roce 2004, kdy i čeští zemědělci dosáhli na evropské dotace a znevýhodnění proti zahraničním konkurentům se částečně snížilo. Je třeba ale dodat, že proti „starým“ unijním zemím dodnes nedošlo k dorovnání výše dotací a také u většiny agrárních komodit jsou ceny placené českým zemědělcům pod evropským standardem. Až v poslední 10 letech začalo odvětví vykazovat solidní rentabilitu s průměrným ročním ziskem přes 11 mld. korun.

Podnikatelský důchod není zisk

Zisk po zdanění se často zaměňuje za podnikatelský důchod, který zveřejňuje Český statistický úřad

na konci března. „Rád bych apeloval na novináře, aby tyto dvě veličiny neztotožňovali. Podnikatelský důchod obsahuje kromě zisku také prostředky na investice a odměnu podnikatelů – fyzických osob, tedy ekvivalent mezd vyplácených právníckými osobami svým zaměstnancům,“ upozorňuje **Martin Pýcha**.

Rok 2023: trend se obrací

Na závěr roku 2022 a v 1. čtvrtletí 2023 již dochází k poklesu výkupních cen zemědělských produktů. Například již klesly ceny u pšenice, řepky olejky nebo jablek a naopak stagnují ceny mléka a brambor. „Ceny masa zatím neklesají, což je dáno historicky velmi nízkými výkupními cenami, které se po dobu dvaceti i více let téměř nezměnily. Jejich výše byla neudržitelná. Muselo dojít buď k navýšení ceny, nebo ukončení živočišné výroby, což se bohužel také děje. Dochází k omezení živočišné výroby, která ustupuje mnohem rentabilnější rostlinné výrobě. Zejména pšenici a řepce, které se stále vyplatí pěstovat i kvůli vysokým evropským a světovým cenám těchto komodit,“ **komentuje Pýcha**.

Zemědělské výkupní ceny stále rostou pomaleji než inflace

Vliv zemědělců na ceny potravin je malý

„Růst cen potravin netěší nikoho z nás, ale zemědělci jsou ti poslední, kdo s tím může něco dělat. Jsme nejslabším článkem dodavatelského řetězce a náš vliv na koncové ceny je malý,“ **říká Martin Pýcha** a upřesňuje: „Jen největších 10 obchodních řetězců mělo v roce 2021 roční tržby 415 mld., což je 2,5x více, než kolik utržili všichni čeští zemědělci dohromady – 160 mld. I ty největší zemědělské podniky při vyjednávání o ceně čelí mnohonásobně větší tržní síle. Navíc výkupní cena samotného zemědělského produktu je obvykle někde na úrovni 20-30 % toho, co zaplatí koncový zákazník.“

Změna dotací se negativně dotkne asi 2 000 podniků

V nepříznivém výhledu na letošní rok je třeba zohlednit dopad nové agrární politiky. **Podle studie, kterou si nechal Zemědělský svaz ČR zpracovat u poradenské společnosti KPMG, budou mít změny vládní dotační politiky, účinné od letošního roku, negativní dopad na přibližně 2 000 zemědělských podniků.** Změnou jsou zasaženy především střední a větší podniky (kategorie ekonomické velikosti X-XIV podle databáze FADN), které aktuálně zajišťují 77 % zemědělské produkce v Česku.

Hlavním problémem je změna parametrů tzv. redistributivní platby. Jejím původním smyslem je dorovnávat ekonomické nevýhody malých zemědělců, jelikož ti nemohou využívat takových úspor z rozsahu jako větší podniky. „Česko zvolilo v rámci EU téměř nejvyšších 23 % redistributivní platby, což je změnou velmi radikální a jdoucí proti stávající struktuře českého zemědělství. Těžištěm zemědělské produkce jsou zde na rozdíl od západní Evropy relativně větší podniky, kterým vláda vzala významnou část podpory. To bude v krátkém až střednědobém horizontu ohrožovat jejich konkurenceschopnost, a povede ke zpomalení investic a snižování náročných typů produkce, jako je maso, ovoce nebo zelenina,“ **upozorňuje předseda Pýcha**. Výsledkem bude navýšení objemů dovozů, a s tím spojená nejistota výše cen a dostupnosti potravin v ČR. Nezanedbatelný je ekologický dopad nadbytečného dovozu.

<https://www.zscr.cz/clanek/zemedelci-meli-nadprumerny-rok-letos-bude-nasledovat-propad-7369?cid=7369>